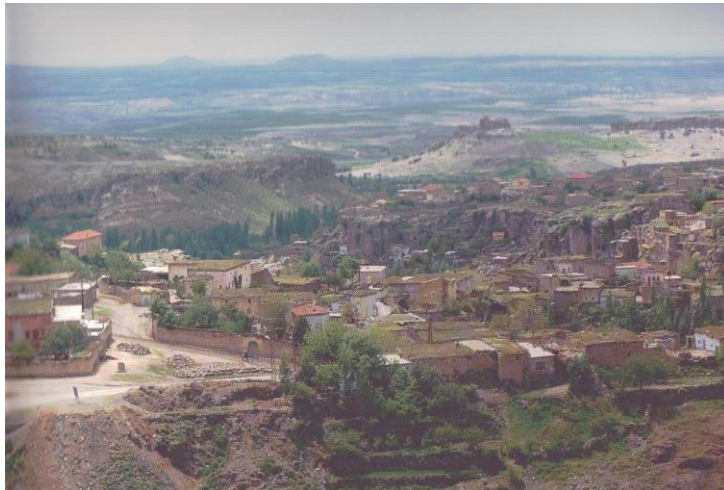

**Οι Καππαδόκες πρόσφυγες:
Ο ξεριζωμός από το Γκέλβερι και η εγκατάσταση στη Νέα
Καρβάλη»**

ΟΙ ΠΑΤΡΟΓΟΝΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ

Ακσεράι και Γκέλβερι

Η περιφέρεια Ακσεράι είναι το δυτικότερο τμήμα της Καππαδοκίας όπου υπήρχαν Έλληνες ως τα 1924. Σε αυτήν ανήκει και το Γκέλβερι (Καρβάλη) η κωμόπολη με το μεγαλύτερο ελληνικό πληθυσμό της περιοχής.

Το Γκέλβερι βρίσκεται 32 χμ. νοτιοδυτικά του Ακσεράι. Κοντά του βρίσκονται τα χωριά Κενάταλα, 2 χμ. βορειοανατολικά και Σιβρίχισαρ 4 χμ. νοτιοανατολικά. Λίγο πιο μακριά είναι το χωριό Χαλβάντερε, στους πρόποδες του Χασάν Ντάγ και το Τσελτέκ κοντά στο Ακσεράι.

Θέση και συνοικίες του Γκέλβερι

Το κύριο σώμα του Γκέλβερι βρίσκεται σε μια πλαγιά που τη χωρίζουν τρεις στενές χαράδρες. Το Γκέλβερι είχε περίπου 800 σπίτια το 1924. Ήταν χωρισμένο σε δυο μεγάλες συνοικίες την Κάτω Συνοικία και την Επάνω Συνοικία. Στη μικρή κοιλάδα, κάτω από το πιο ψηλό σημείο του βράχου, βρίσκεται η μητρόπολη του

Γκέλβερι, η παλιά βυζαντινή εκκλησία του Γρηγορίου του Θεολόγου.

Οικονομικό κέντρο του Γκέλβερι

Η Επάνω συνοικία ήταν σημαντικότερη. Εκεί βρισκόταν το οικονομικό κέντρο του Γκέλβερι. Ο κεντρικός δρόμος που οδηγούσε προς το Ακσεράι και περνούσε από την πλατεία συγκέντρωνε τη μεγαλύτερη κίνηση. Ήταν χτισμένα χάνια, πανδοχεία, καφενεία και κάθε είδους μαγαζιά, απ' όπου οι έμποροι και οι βιοτέχνες του Γκέλβερι αντλούσαν τους πόρους που επέτρεψαν, μαζί βέβαια και με τα εμβάσματα των μεταναστών Γκελβεριωτών, να προοδεύσει τόσο πολύ η πατρίδα τους από τα μέσα του 19^{ου} αι. ως τα τελευταία χρόνια πριν την Ανταλλαγή.

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΣΤΟ ΓΚΕΛΒΕΡΙ

Ο άνδρας ήταν ο αρχηγός της οικογένειας και ο λόγος του ήταν νόμος. Ασκούσε όλα τα κατά παράδοση ανδρικά επαγγέλματα. Μορφωνόταν καλύτερα και συνήθως μετανάστευε στην Πόλη, για να ασχοληθεί με το εμπόριο ή άλλες εργασίες. Η γυναίκα ήταν κλεισμένη στο σπίτι και μοίραζε τον καιρό της ανάμεσα στις σπιτικές ασχολίες, την ανατροφή των παιδιών και τα θρησκευτικά της καθήκοντα, που της επέβαλαν να σηκώνεται και μέσα στη νύχτα για ειδική προσευχή.

Η κοινωνία του Γκέλβερι ήταν χωρισμένη σε τάξεις ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση. Οι πλούσιες οικογένειες αποτελούσαν την τάξη των τσορμπατζήδων. Οι τεχνίτες, οι μικρέμποροι και λίγοι γεωργοί αποτελούσαν μια δεύτερη κοινωνική τάξη. Αν αφαιρέσουμε λίγους πραγματικά φτωχούς, το σύνολο των κατοίκων ζούσε άνετα.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟ ΓΚΕΛΒΕΡΙ

Στο Γκέλβερι λειτουργούσε Νηπιαγωγείο, Αρρεναγωγείο και ΠαρθENAγωγείο. Οι μαθητές γίνονται δεκτοί από έξι ετών και στο νηπιαγωγείο από τεσσάρων. Το Αρρεναγωγείο είχε έξι τάξεις. Η πέμπτη και η έκτη τάξη είχαν ύλη σχολαρχείου. Το παρθENAγωγείο είχε τέσσερις και αντιστοιχούσε στις τέσσερις πρώτες τάξεις του δημοτικού. Στο νηπιαγωγείο οι μαθητές φοιτούσαν ένα έως

δύο χρόνια ανάλογα με την ηλικία τους.

Στο διδακτικό προσωπικό περιλαμβάνονται απόφοιτοι γνωστών σχολών και ντόπιοι δάσκαλοι. Στα 1905 διδάσκουν στα σχολεία έξι δάσκαλοι και δεκατρείς δασκάλες. Συνήθως δίδασκαν επτά ώρες την ημέρα και το σχολικό έτος ήταν πολύ μεγαλύτερο απ' ό τι σήμερα.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Το κύριο χαρακτηριστικό των Ελλήνων της Καππαδοκίας ήταν ο στενός σύνδεσμός τους με την εκκλησία, με την Ορθοδοξία, ο οποίος έγινε στενότερος όταν η Μικρά Ασία υποδουλώθηκε στους Τούρκους. Άλλωστε είναι γνωστό ότι η Καππαδοκία υπήρξε το λίκνο της Ορθοδοξίας κι ένα από τα πιο σημαντικά πνευματικά κέντρα του Μικρασιατικού Ελληνισμού.

ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΔΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

Οι Έλληνες της Καππαδοκίας την εθνική τους συνείδηση χάρη στη βαθιά τους πίστη στην Ορθοδοξία και στην ανάμνηση του ένδοξου ιστορικού παρελθόντος. Όμως έχασαν τη γλώσσα τους, γιατί ο κατακτητής απαγόρευε αυστηρά την ελληνική γλώσσα. Ποινή για τους παραβάτες ήταν το κόψιμο της γλώσσας. Τα φοβερά αυτά μέτρα δημιούργησαν ιδιαίτερα στην Καππαδοκία τους Τουρκόφωνους. Γνώριζαν καλύτερα την τουρκική παρά την ελληνική γλώσσα. Έτσι δημιουργήθηκαν τα «καρμανλίδικα» (Ρούμτζα Τούρκτζε), που ήταν τουρκική γλώσσα γραμμένη με ελληνικά γράμματα, ένας άριστος τρόπος για να διατηρηθεί και το ελληνικό αλφάβητο.. Αυτή είναι η γνωστή «Καρμανλίδικη» γραφή.

Η ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ

Τι ήταν η Ανταλλαγή

Μετά την καταστροφή της Σμύρνης, εκδιώχθηκε ο Ελληνικός στρατός και τερματίστηκε η μικρασιατική εκστρατεία. Υπογράφηκε η Συνθήκη της Λοζάνης, στις 24 Ιουλίου 1923 από την Ελλάδα, την Τουρκία και τις άλλες χώρες που πολέμησαν στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και την Μικρασιατική εκστρατεία (1919-1922). Με ξεχωριστή συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (30 Ιανουαρίου 1923) αποφασίστηκε η υποχρεωτική ανταλλαγή μειονοτήτων από τις δύο

χώρες. Η ανταλλαγή μειονοτήτων που πραγματοποιήθηκε προκάλεσε μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών. Μετακινήθηκαν από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα 1.650.000 Τούρκοι υπήκοοι χριστιανικού θρησκειώματος και από την Ελλάδα στην Τουρκία 670.000 Έλληνες υπήκοοι μουσουλμανικού θρησκειώματος.

Η είδηση της Ανταλλαγής

Οι πρώτες ειδήσεις για την Ανταλλαγή των πληθυσμών μαθεύτηκαν από εφημερίδες της Πόλης και έγιναν δεκτές με ανάμεικτα αισθήματα από τους ανταλλάξιμους. Οι περισσότεροι ήθελαν να μετοικήσουν στην Ελλάδα, επειδή έλπιζαν πως θα βρουν εκεί επιτέλους ένα κράτος στο οποίο δε θα ήταν διαρκώς απειλούμενη μειονότητα αλλά πολίτες ελεύθεροι και ισότιμοι με τους άλλους. Από την άλλη μεριά η βαριά θλίψη για την εγκατάλειψη της πατρικής γης και ο φόβος του άγνωστου έσφιγγε της καρδιές.

Τι άφηναν πίσω τους

Έπρεπε όμως να φύγουν και τίποτα δεν μπορούσε να αλλάξει τη μοίρα τους. Θα άφηναν πίσω, εκτός από τα αμπέλια, τα χωράφια και τα ζώα τους, τα γεμάτα εμπορεύματα μαγαζιά και τα ευρύχωρα αρχοντικά τους. Και κοντά σ' αυτά τα αμέτρητα σκαλιστά στους βράχους παρεκκλήσια και τις εκκλησίες με τα αγιάσματα. Άφησαν τέλος στο κοιμητήριο τις μανάδες και τους πατεράδες τους και έθαψαν όσες εικόνες δεν μπορούσαν να πάρουν μαζί τους.

Διαφορά των Καπαδοκών με τους άλλους Μικρασιάτες.

Οι Καπαδόκες ήταν πιο τυχεροί από τους άλλους Μικρασιάτες. Είχαν τον χρόνο να ετοιμασθούν ψυχικά και σωματικά για τη μεγάλη περιπέτεια. Μπορούσαν να τακτοποιήσουν, όσο ήταν δυνατό, τις υποθέσεις τους και να φροντίσουν για τα συμφέροντά τους. Οι Έλληνες άλλων περιοχών της Μικράς Ασίας εκδιώχτηκαν και εκπατρίστηκαν κάτω από δραματικές συνθήκες.

Επιτροπές Ανταλλαγής

Οι επιτροπές ανταλλαγής είχαν γενικό τους καθήκον να προετοιμάσουν την αναχώρηση. Κατέγραψαν την ακίνητη περιουσία που θα άφηναν οι κάτοικοι σε ειδικό κτηματολόγιο με βάση τους τίτλους ιδιοκτησίας, και εκτιμήθηκε η αξία της σε χρυσές λίρες από ειδική επιτροπή που εφοδίασε τους ενδιαφερόμενους με ανάλογα σημειώματα για να αποζημιωθούν από την ελληνική κυβέρνηση. Οι επιτροπές φρόντιζαν επίσης τους απόρους, στους οποίους χορηγούσαν δωρεάν τα μέσα μεταφοράς ως το λιμάνι της Μερσίνας και τους εφοδίασαν με λίγα τρόφιμα και χρήματα. Ένα τμήμα από τα χρήματα που χρειάστηκαν γι' αυτό το σκοπό το έδωσε η ελληνική κυβέρνηση. Το υπόλοιπο ποσό το κάλυψαν Γκελβεριώτες της Πόλης, ο φιλεκπαιδευτικός σύλλογος Ναζιανζός και τα ταμεία των εκκλησιών του Γκέλβερι.

Επίσης φρόντιζαν και για την εγκατάσταση των προσφύγων αφού έκαναν διαβουλεύσεις με την ελληνική κυβέρνηση για το χώρο εγκατάστασης και τα προβλήματα που δημιουργούνταν.

Η τύχη της κινητής και ακίνητης περιουσίας

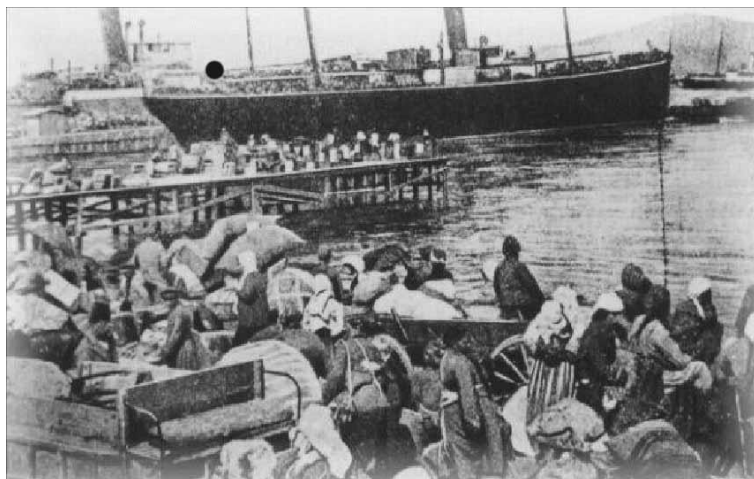
Οι κοινότητες μπορούσαν να παραλάβουν τα αρχεία τους, εικόνες σκεύη της εκκλησίας και γενικά ότι πολύτιμο είχαν. Οι ανταλλάξιμοι είχαν δικαίωμα να παραλάβουν την κινητή περιουσία τους αλλά αυτό ήταν σχεδόν αδύνατο. Οι χωρικοί ελάχιστα χρήματα διέθεταν και για τους πλούσιους οι συνθήκες αναχώρησης έκαναν τη μεταφορά προβληματική. Γι' αυτό έπιπλα και ζώα πουλήθηκαν σε εξευτελιστικές τιμές ή εγκαταλείφθηκαν από τους κατόχους τους. Πήραν μαζί τους ότι μπορούσαν να κουβαλήσουν στα σεντούκια και τα κάρα τους. Η ακίνητη περιουσία τους καταγράφηκε σε ειδικό κτηματολόγιο, εκτιμήθηκε η αξία της σε χρυσές λίρες από ειδική επιτροπή και οι ανταλλάξιμοι κράτησαν τα ανάλογα σημειώματα με την διαβεβαίωση ότι θα αποζημιωθούν από την ελληνική κυβέρνηση.

Το ξερίζωμα ξεκινά

Το καλοκαίρι του 1924 οι Χριστιανοί, πρώτα οι άποροι και οι κάτοικοι των μικρών χωριών και έπειτα του Ακσεράι και του Γκέλβερι άρχισαν να φεύγουν. Φορτωμένοι στα κάρα έβλεπαν για τελευταία φορά γνώριμα τοπία. Το Γκέλβερι άδειαζε λίγο-λίγο. Στις 6 Αυγούστου έγινε για τελευταία φορά στον Άγιο Γρηγόριο η θεία λειτουργία από τον παπά-Καλλίνικο και τον παπά-Χαράλαμπο. Για τελευταία φορά αντήχησαν κάτω από τους θόλους της εκκλησίας τους οι ψαλμωδίες και οι τελευταίοι πιστοί προσευχήθηκαν κατανυκτικά και μετάλαβαν, πριν αφήσουν τον οίκο του Κυρίου, τον αφιερωμένο στο μεγάλο Καππαδόκη Πατέρα που για πρώτη φορά ύστερα από χίλια πεντακόσια χρόνια βρισκόταν μόνος και ξεχασμένος στην ίδια του την πατρίδα. Η τελευταία αποστολή έφυγε από το Γκέλβερι λίγες μέρες αργότερα, στις 13 Αυγούστου.

Η πορεία μέχρι το λιμάνι της Μερσίνας

Οι κάτοικοι του Γκέλβερι με τα κάρα τους συγκεντρώθηκαν στο Ακσεράι και από εκεί γινόταν η αναχώρηση. Μια-μια ξεκινούσαν οι αποστολές προς το σιδηροδρομικό σταθμό του Έρεγλι. Εκεί περίμεναν με τη σειρά 15-20 ημέρες για να μπουν στο τρένο. Η μακριά αναμονή, το στοίβαγμα και η κακή διατροφή άρχισαν να φέρνουν τα ολέθρια αποτελέσματά τους. Θάνατοι σημειώνονται μέσα στο τρένο. Στο λιμάνι της Μερσίνας τους περιμένει η ζέστη, η βρώμα και η αρρώστια. Στοιβαγμένοι σε πρόχειρους υπαίθριους καταυλισμούς για δέκα, είκοσι και κάποτε τριάντα ημέρες αρρωσταίνουν και πεθαίνουν, προπαντός τα μωρά και οι γέροι. Όλοι ποθούν να φύγουν, όσο το δυνατόν γρηγορότερα, μόλο που η απεραντοσύνη του νερού, που απλώνεται όσο που φτάνει το μάτι, γεμίζει με δέος αυτούς που αντικρίζουν για πρώτη φορά τη θάλασσα.

Τα πλοία που είχαν επιταχθεί για να μεταφέρουν τους ανταλλάξιμους στην Ελλάδα γεμίζουν ως τα αμπάρια από έναν κόσμο ταλαιπωρημένο, πεινασμένο και βρόμικο που τραβά μαζί του ότι μπόρεσε να γλυτώσει. Η θάλασσα τους κουράζει αφάνταστα κι αρκετοί πεθαίνουν στο πλοίο. Έφθασαν όμως

επιτέλους στη νέα πατρίδα. Μα αλίμονο τα δάκρυα για πολύ καιρό δε θα σταματούσαν. Τα πλοία τους πήγαιναν κατευθείαν στα λοιμοκαθαστήρια. Έπρεπε να απολυμανθούν τα ρούχα, να κοπούν τα μαλλιά και τα γένια και να μείνουν αρκετές μέρες καραντίνα, προτού μπορέσουν να κυκλοφορήσουν ελεύθερα.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Αρκετούς μήνες πριν να φύγουν οι Καππαδόκες ορισμένοι μετανάστες της Πόλης σχημάτισαν κρυφά μια επιτροπή για να μελετήσουν τους όρους της συνθήκης για την Ανταλλαγή και τα προβλήματα που η νέα κατάσταση δημιουργούσε. Η μικρή παροικία των Γκελβεριωτών προσπάθησε κι αυτή να βοηθήσει στην εγκατάσταση των συμπατριωτών τους. Η οργάνωσή τους όμως δεν ήταν συστηματική. Αντίθετα η πολυάριθμη παροικία της Θεσσαλονίκης ίδρυσε στα 1923 την Ένωση, σωματείο που είχε σκοπό να βοηθήσει με όλα τα μέσα τους ανταλλάξιμους συμπατριώτες τους να εγκατασταθούν στη νέα πατρίδα. Μέλη του σωματείου αυτού πληροφορήθηκαν πως υπήρχε μια διαθέσιμη τοποθεσία κατάλληλη για εγκατάσταση 500 περίπου οικογενειών, όσες δηλαδή υπολόγιζαν πως θα συγκεντρωθούν μαζί με τις μικρές κοινότητες του Γκέλβερι. Η τοποθεσία αυτή που βρισκόταν 9χι ανατολικά της Καβάλας πάνω στο δρόμο προς την Ξάνθη, λεγόταν Τσιρπιντί ή Τσινάρ Ντερέ. Όμορφο μέρος, με πλούσιο χώμα, λιβάδια και δάσος πιο ψηλά και με ένα μικρό φυσικό λιμάνι άρεσε στους Γκελβεριώτες που το πρωτοείδαν. Η έκτασή της ήταν 2.598,81 στρέμματα και ανήκε κατά 20% στο δημόσιο και κατά 80% στους Κωνσταντίνο και Αναστάσιο Σισμάνογλου, που παραχώρησαν το μερίδιό τους στο κράτος με ρητό όρο να δοθεί δωρεάν για να εγκατασταθούν άποροι πρόσφυγες από το εσωτερικό της Μικράς Ασίας.¹ Μια επιτροπή Γκελβεριωτών πέτυχε τελικά να παραχωρηθεί η περιοχή αυτή στους ανταλλάξιμους του Γκέλβερι και των γειτονικών κοινοτήτων. Έτσι πριν φθάσουν ακόμη οι κάτοικοι είχε ορισθεί η θέση της εγκατάστασής τους, χωρίς όμως δυστυχώς να τελειώσει με αυτό η Οδύσειά τους που άρχισε από την Καππαδοκία.

¹ Στις 17/3/1924 ημέρα Δευτέρα με βάση το υπ' αριθμ. 8 της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 1923 πληρεξούσιο τα παιδιά του Ιωάννη Σισμάνογλου, τραπεζίτου εκ Κωνσταντινουπόλεως Καππαδοκικής καταγωγής, Κωνσταντίνος και Αναστάσιος, δωρίζουν και παραχωρούν προς το ελληνικό δημόσιο το χωριό Τσερπεντή, το τσιφλίκι καθώς και όλες τις γεωργικές εκτάσεις του σημερινού κάμπου της Νέας Καρβάλης, προκειμένου να παραχωρηθεί αυτό δωρεάν για την εγκατάσταση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία και ειδικά την Ανατολία (Καππαδοκία). Το συμβόλαιο βρίσκεται στο αρχείο του Κέντρου Καππαδοκικών Μελετών στη Νέα Καρβάλη.

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η διαδρομή έως τον τελικό προορισμό

και τελικά έφθασαν στο Τσινάρ Ντερέ.

Καραβοτσακισμένοι έφτασαν οι πρώτοι κάτοικοι της περιφέρειας του Γκέλβερι στο Κερατσίνι με το ατμόπλοιο Πελαγία. Αφού έμειναν καραντίνα αρκετά εικοσιτετράωρα, το βαπόρι τους πήγε στην Πάργα, όπου ταλαιπωρήθηκαν είκοσι περίπου ημέρες, για λίγο στο Βόλο και τέλος στην Καβάλα όπου στεγάσθηκαν προσωρινά

Οι πρώτες μέρες και τα προβλήματα του καλοκαιριού

Στο μελλοντικό χωριό της Νέας Καρβάλης δεν υπήρχε ούτε ένα κτίσμα. Τον Οκτώβριο η Διεύθυνση Εποικισμού μοίρασε σκηνές στους συγκεντρωμένους κι έδωσε υπόσχεση πως σύντομα θα τους στέγαζαν σε παραπήγματα. Τρεις μήνες αργότερα όμως η κυβέρνηση δήλωσε πως θα έχτιζε κατευθείαν σπίτια. Πεντακόσιες πενήντα περίπου οικογένειες πέρασαν το χειμώνα μέσα στις παγωμένες σκηνές. Κι όταν ήρθε η άνοιξη, αντί να ανακουφίσει τα ταλαιπωρημένα τους κορμιά, τους έφερε τα κουνούπια και την ελονοσία. Η κατάσταση όσο πλησίαζε το καλοκαίρι γινόταν πραγματικά τραγική. Δυο-τρία άτομα πέθαιναν κάθε εβδομάδα. Όταν μπήκε το καλοκαίρι η κατάσταση χειροτέρευε. Εκτός από την ελονοσία παρουσιάστηκαν και κρούσματα τύφου γιατί το νερό δεν ήταν καλό. Καμιά κίνηση για ανοικοδόμηση δε γινόταν, αλλά ακόμη και η δωρεάν παραχώρηση τροφίμων και κινίνου σταμάτησε στις αρχές Ιουλίου.

Το χτίσιμο των σπιτιών

Το χτίσιμο των σπιτιών της νέας κοινότητας αρχίζει το καλοκαίρι του 1925, γίνεται όμως τόσο αργά που η αρχική αισιοδοξία των κατοίκων εξανεμίζεται. Από τα 500 σπίτια που θα χτίζονταν ως τις αρχές του Αυγούστου χτίστηκαν μόνο είκοσι πέντε. Ο χειμώνας του 1925-1926 στάθηκε επίσης αρκετά σκληρός. Μόνο 143 σπίτια ήταν έτοιμα, αλλά οι εργασίες σταμάτησαν από έλλειψη πιστώσεων. Τότε 71 οικογένειες εγκατέλειψαν τη Νέα Καρβάλη.

Η Νέα Καρβάλη χτίζεται στο Τσιφιντί Τσιφλίκι, 1926

Ακολουθούν κι άλλες αναχωρήσεις κι έτσι το Δεκέμβριο από τις 550 οικογένειες έχουν μείνει μόνο 410, από τις οποίες οι 136 μένουν ακόμα σε σκηνές. Το επόμενο χρονικό διάστημα αποξηραίνονται οι βάλτοι, γίνονται γεωτρήσεις για καθαρό νερό και έτσι μειώνονται η ελονοσία και ο τύφος. Με τη σκληρή δουλειά η κωμόπολη σταδιακά αναπτύσσεται και αστικοποιείται. Υπάρχουν λίγοι αγρότες που παράγουν λαχανοκηπευτικά, δημητριακά, ελιές κ.ά. Αναπτύσσονται βιοτεχνίες και βιομηχανίες στις οποίες εργάζονται αρκετοί ιδιωτικοί υπάλληλοι. Ασχολούνται επίσης με το εμπόριο, αρκετοί είναι αυτοκινητιστές και ελεύθεροι επαγγελματίες. Σήμερα αποτελεί θρησκευτικό και πολιτιστικό κέντρο της περιοχής.

Το σχολείο στη Νέα Καρβάλη

Το πρώτο Σχολείο - παράγκα στη Νέα Καρβάλη, 1926

Το σχολείο αρχικά στεγαζόταν σε ένα ξύλινο παράπηγμα. Είχε 377 μαθητές η κοινότητα από 6 - 15 ετών (197 αγόρια και 180 κορίτσια), που έμεναν για την ώρα αγράμματοι. Το χειμώνα του 1925 το σχολείο χρησιμοποιήθηκε ως νοσοκομείο. Το Ιανουάριο του 1926 με πολλές δυσκολίες αρχίζει να λειτουργεί το σχολείο με προσωπικό που πληρώνει η κοινότητα. Η έγκριση για τη σύσταση τριτάξιου δημοτικού

σχολείου είχε ειδη γίνει στα τέλη του Νοεμβρίου από το Υπουργείο Παιδείας, αλλά αδυνατεί να στείλει προσωπικό γιατί δε διαθέτει τα κονδύλια. Οι μαθητές κινδύνευαν να ξεχάσουν στην ελεύθερη πατρίδα όσα είχαν μάθει όταν ήταν υπόδουλοι. Με την πρωτοβουλία της κοινότητας

συγκεντρώνονται μετά βίας 150 μαθητές οι οποίοι δεν είχαν ούτε μολύβια ούτε τετράδια και οι γονείς τους αδυνατούσαν να πληρώσουν αφού δεν είχαν χρήματα. Η κατάσταση βέβαια με τα χρόνια βελτιώνεται. Το 1936 το κτίριο του

σχολείου τελείωσε και παραδόθηκε στους μαθητές ένα πέτρινο διώροφο σχολείο στο οποίο έγιναν τρεις προσθήκες και λειτουργεί και σήμερα ως 12θέσιο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, καλύπτοντας όλες τις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Έβερτ. Λ., Μηναΐδη Ν., Φακίδη, Μ., Μπαλιάν, Α., Παντελάκη, Ν. & Πετροπούλου, Ι. (1991). *Καππαδοκία: Περιήγηση στη Χριστιανική Ανατολή*. Αθήνα: Εκδόσεις Adam

Ιωσηφίδης, Κ., (2010). *Τσιρπιντί: το χωριό και το τσιφλίκι*. Στέγη Πολιτισμού-Ιστορικό Αρχείο Νέας Καρβάλης

Ιωσηφίδης, Κ., (2011). Ο φωτογράφος του Γκέλβερι (1919-1924). Στέγη Πολιτισμού-Ιστορικό Αρχείο Νέας Καρβάλης

Καρατζά, Σ.Ε., (1985). *Καππαδοκία: ο τελευταίος ελληνισμός της περιφέρειας Ακσεράι-Γκέλβερι (Καρβάλης)*. Αθήνα: Εκδόσεις Γνώση.

Μουτσόπουλος, Ν., Βακαλόπουλος, Κ., Κεσόπουλος, Αρ. *Αλησμόνητες Πατρίδες: Η φωτοδότρα Μικρασία (Ιωνία, Καππαδοκία κ.ά.) τόμος 10^{ος}* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κεσόπουλος

Τιμοθεάδης, Τ. (1994). Ένα οδοιπορικό του 1907 από τον Τροχό της Καππαδοκίας προς Ιερουσαλήμ. άρθρο στο βιβλίο Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο για τον ελληνισμό της Μικράς Ασίας. Θεσ/νίκη: εκδόσεις Βάνιας